

Крім того, підхід до запрошення педагога для участі в допиті неповнолітнього також повинен бути диференційованим. Допит малолітніх доцільно проводити за участю педагога дошкільного виховного закладу, чи викладача початкових класів, а допит учнів молодших і старших класів за участю відповідних педагогів.

Вважаємо, що передбачення диференціації підходів щодо допиту неповнолітніх різних вікових груп у Кримінальному процесуальному кодексі України має бути необхідною складовою роботи законодавця, що сприятиме підвищенню рівня захисту прав неповнолітніх у кримінальному процесі.

Література

1. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. Т. 1 / За ред. О. М. Бандурка, Є. М. Блажівського, Є. П. Бурдоля та ін. – Х.: Право, 2012. – 768 с.

2. Юридична психологія: підручник / В. В. Романов. – М.: Юрист, 1998. – 484 с.

3. Вальчук В. Рекомендації для працівників правоохоронних органів щодо проведення опитування (допиту) дітей, які постраждали від насильства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mvs.gov.ua/mvs/control/volyn/uk/publish/printable_article/131380;jsessionid=B0337869848BC4DA481D925C55CA0254.

3. Первый национальный конгресс юристов украинской авиации о взаимозависимости воздушного и криминального права. Материалы. – Спб: «Образовательный центр «Советникъ», 2012. – 284 с.

УДК 343

Кедик В. П., аспірант,
Національний університет «Одеська юридична академія»,
м. Одеса, Україна

КОЛІЗІЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ТА ПЕРСОНАЛЬНОГО ПРИНЦИПУ

Фундаментальним принципом кримінального права, що відображає справедливість, являється той факт, що ніхто не може бути двічі притягнений до кримінальної відповідальності за той самий злочин (*non bis in idem*).

Як зазначив О. В. Наумов, що справедливість в кримінальному праві виражається у можливості тільки однократної відповідальності за один злочин, вона «акумулює» в собі інші важливі принципи – всі вони характеризують в собі певний аспект справедливості в кримінальному праві. Таким чином, справедливість можна розглядати як узагальнюючий принцип [1, с. 52].

Принцип громадянства дії кримінального закону в просторі розкриває ст. 7 КК України. Згідно з досліджуваним принципом громадяни України та особи без громадянства, що постійно проживають в Україні, які вчинили злочини за її межами, підлягають кримінальній відповідальності за цим Кодексом, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

У кримінально-правовій сфері використовуються норми, що регламентують відносини, в яких бере участь і держава, що є носієм суверенітету. Деякі держави передбачають, що застосування національних законів до злочинів, скоєних їх громадянами за межами своєї країни, можливо лише за умови, якщо відповідні діяння є злочинними і за правом країни, де воно вчинене [1, с. 109]. Такого роду обмеження відомі КК Польщі (ст. 5 і 6), КК Австрії (ч. 1 ст. 5), Швейцарії (ч. 1 ст. 6) та ін.

Згідно з раніше діючою редакцією КК УРСР (1960 р.) в ч. 1, 2 ст. 5 було встановлено, що громадяни України, які вчинили злочини поза межами України, підлягають кримінальній відповідальності за цим Кодексом, якщо вони притягнуті до кримінальної відповідальності, або передані в суд на території України. На тих же підставах несуть відповідальність перебуваючи в Україні особи без громадянства, які вчинили злочини поза межами України.

Якщо названі особи за скоєні злочини понесли покарання за кордоном, суд може відповідно пом'якшити призначене їм покарання або повністю звільнити винного від відбування покарання.

Таким чином, колишній кримінальний кодекс встановлював можливість пом'якшення або повного звільнення від відбування покарання.

Саме таким чином раніше в Україні на законодавчому рівні було вирішено питання одночасної дії двох основних принципів (територіального та громадянства), що містять у собі колізію, яка, у свою чергу, породжувала паралельну юрисдикцію подвійної відповідальності. Все це вимагало для визначення змісту просторової колізійної норми порівняльного аналізу кримінального законодавства України та відповідних держав для встановлення не тільки збігів складів злочинів, але й порівняльної тяжкості покарання з тим, щоб винний не міг бути покараний суворіше, ніж допускається разом скоєння злочину [3, с. 52].

З 2001 року, з моменту вступу в силу нового КК були внесені такі зміни, а саме: громадяни України та особи без громадянства, що постійно проживають в Україні, які вчинили злочини за її межами, підлягають кримінальній відповідальності за цим Кодексом, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Якщо особи, зазначені в частині першій цієї статті, за скоєні злочини зазнали кримінального покарання за межами України, вони не можуть бути притягнуті до кримінальної відповідальності за ці злочини в Україні.

Слід визнати, що незважаючи на всі переваги, наведена частина статті сформульована не кращим чином. В її змісті використано вираз «злочини за її межами», під цим розуміється на території іноземної держави. Проте поза межами знаходиться не тільки територія держав, але і міжнародний простір (наприклад, відкрите море, космічний простір, Антарктика, Арктика). Необхідно зазначити, що вчинення злочину на цих територіях підпадають під інший правовий режим. Саме тому, мабуть, було б доцільніше у зазначеному випадку говорити про «дії кримінального закону щодо осіб, які вчинили злочини поза межами територіальної юрисдикції України». В даному випадку екстериторіальна юрисдикція України буде реалізовуватися в рамках громадянства, реального і універсального принципів дії кримінального закону в просторі. Її відмінність від територіальної юрисдикції, що реалізується в рамках територіального принципу дії законів, буде полягати в тому, що виходячи з міжнародної практики кримінальний закон України має силу на об'єктах і територіях, як би прирівняних до території України. Внаслідок цього юрисдикція України заснована на територіальному принципі дії закону в просторі.

Одночасна дія територіального принципу і принципу громадянства при визначенні меж дії кримінального законодавства в просторі породжує конфлікт, коли наприклад, громадянин України, який скоїв злочин за кордоном, підпадає під юрисдикційну полі двох держав [4, с. 7]. Перебуваючи там він користується захистом з боку своєї держави, але з іншого сторони, несе відповідальність за правопорушення, вчинені за кордоном, також за законами своєї країни. У той же час на основі територіального принципу держава, де було скоєно злочин, має право притягнути дану особу до кримінальної відповідальності за своїм законами. Тому принцип громадянства застосовується тільки в тому випадку, якщо по якихось причинах не застосовується принцип території, тобто особа не було притягнуто до кримінальної відповідальності в державі, де воно було вчинено.

Згідно до вищевказаних норм, ніхто не може двічі вирішуватися за один і той же злочин, а також неможливо притягнути до кримінальної відповідальності за КК України громадянина України, якщо за вчинений ним злочин вже є рішення іноземної держави. Особою скоєно одне суспільно небезпечне діяння. Різниця в кримінально-правовій кваліфікації, представляється не може розглядатися як основного переслідування за те саме діяння. З точки зору встановленого КК України заборона повторного

притягнення до кримінальної відповідальності судом особи, засудженого в іноземній державі, слід визнати прогресивним становищем, демократичному праву. Фактичну перевагу має територіальна юрисдикція. Фактичну перевагу має територіальна юрисдикція. Подвійна відповідальність як правила не застосовується.

Література

1. Наумов О. В. Российское уголовное право. Общая часть. Курс лекций / О. В. Наумов. – М., 1996. – 52 с.
2. Соколов И. С. Принцип двойной криминализации деяния («двойного вменения») применительно к Европейскому ордеру на арест / И. С. Соколов // ЕврАзЮж. – 2011. – № 11 (42).
3. Волженкин Б. В. О некоторых задачах и путях формирования правового пространства СНГ / Б. В. Волженкин. – М., Санк-Петербург, 1994.

УДК 343.163 (043.2)

Коваленко В. П., асистент,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ОКРЕМІ АСПЕКТИ СУЧАСНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ В УКРАЇНІ

Прийняття нового закону «Про прокуратуру» є надзвичайно нагальною потребою та значимим питанням для реформування кримінальної юстиції в цілому та внесло низку нововведень до правозастосовної діяльності. Тож окремі положення Закону України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 р. № 3541 як ніколи потребують ретельного аналізу й дослідження.

Законодавство, спрямоване на регламентацію діяльності прокуратури завжди було у центрі уваги вчених-правознавців з огляду на його особливу важливість для суспільного життя та практичної діяльності.

В даному контексті варто коротко зупинитися на основних новелах нового законодавства про прокуратуру. Так, аналіз тексту нового закону дозволяє дійти висновку про певну «революційність» закріплених у ньому положень. Адже, на відміну від пострадянського законодавства у вказаній сфері, новим законом про прокуратуру:

1. Скасовується прокурорський нагляд за додержанням і застосуванням законів (у тому числі у «приватному секторі» економіки), який апріорі не властивий органам прокуратури у демократично розвинених державах.
2. Створюється кардинально нова система місцевих прокуратур (чіткий перелік міститься у додатку до закону), яка не у всіх випадках співпадає з адміністративно-територіальним поділом відповідної області, району у місті. При цьому кількість прокурорів та інших працівників органів